

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי

מתוך "דרך ישרה" מסכת פסחים

פרשת עקב דפים לב - לח

דרך ישרה תמצית הדף

דף לב

*לפי מדה או דמים. *חומש בכזית וש"פ.

א. בתשלומי תרומה בעי בהתייקר האם משלם לפי מדה או דמים אבל בהזול לא גרע מגולן דמשלם כשעת הגזילה. והשמועות 1. אכל גרוגרות ושילם תמרים תע"ב, להו"א דמשלם לפי מדה ומשום ששילם ביוקר, ודחי דלפי דמים אלא דשילם מידי דקפיץ עליה זבינא. 2. איכא חיוב באוכל תרומת חמץ בפסח ש"מ לפי מדה, ודחי דאתי כריה"ג דמותר בהנאה, אבל באוכל במזיד פטור וכשיטת ר"נ בן הקנה דאיכא קלב"מ בכרת. 3. האוכל תרומת חמץ בפסח לר"ע וראב"י פטור דאין בו אף היתר הסקה דקסברי שמשלם לפי דמים, ור"י בן נורי מחייב כמו תרומה טמאה בכל ימות השנה דקסבר משלם לפי מדה, ור"א חסמא מחייב דיש בו היתר הסקה דקסבר כריה"ג.

ב. השיעור להתחייב חומש על אכילת תרומה, לת"ק כזית שנא' כי יאכל ולאבא שאול בשוה פרוטה שנא' נתינה. והשמועות 1. האוכל תרומה פחות מכזית פטור מחומש וזה דלא כאבא שאול דמחייב בשו"פ ולר"פ בעי גם כזית וגם שו"פ, ודחינן מלשונו דקאמר עד שיהא כזית ולא כיון שיש כזית, ואף ר"פ הדר ביה כדלקמן. 2. מעילה חמורה משאר מצוות שחייב מיתה בפחות מכזית ומקשינן דרבי שמחייב מיתה יליף מתרומה והתם בכזית, ור"פ תירץ דלמא קסבר כאבא שאול דסגי בשו"פ ש"מ דר"ה הדר ביה, וכן מתרצינן דמעילה חמורה דחייב על שאינו מתכון כגון שהתחמם בשוגג בגיזי עולה, וכן מחייבינן במתעסק כגון שהושיט ידו וסך שמן.

דף לג

*התורם חמץ בפסח. *ענבים שנטמאו.

א. הטעם דפליגי רק במפריש תרומה והחמיצה אבל התורם חמץ בפסח לכו"ע לא קדושה 1. תתן לו ולא לאורו, והטעם דהתורם מן הטמא על הטהור בשוגג חל זהו הואיל והיתה לו שעת הכושר משא"כ החמץ במחובר. 2. ראשית ששיריה ניכרין לישראל.

ב. דין ענבים שנטמאו 1. למ"ד משקין פקידים דורכין פחות פחות מכביצה וכשר, וה"ה כביצה מכוונת אלא דגזרינן, ורב חסדא הקשה טומאה שבהן להיכן הלכה דקסבר משקין בליעי ולכן א"א לדרבן בטרה כיון שנטמאו יחד עם האוכל. 2. טמא מת שסחט זיתים כביצה מכוונת טהורין ש"מ משקין

פקידי, ולאידך איירי שלא הוכשרו ואז בצר להו שיעורא. 3. בענבים שנטמאו אמרינן שאין היתר אכילה ש"מ כמ"ד משקין בליעני, ולמ"ד פקידי זהו משום תקלה. והא דמדליקין בפת תרומה שנטמאת איירי שזורקה לבין העצים ושמן דנותן בכלי מאוס, ופליגי האם שייכא תקלה בחיטין או לא משום דאפשר בשליקה ומאיסה.

✍ דף לד

*פסול היסח הדעת. *מעלה בהקדיש בפה.

א. פסול היסח הדעת לרבי יוחנן משום ספק טומאה ולר"ל פסול הגוף, ונפ"מ אם יבא אליהו ויאמר שלא נטמא. והשמועות 1. שתילי תרומה טהורין ואסורין באכילה, להו"א קמ"ל דאסירי לזרים או גידולים באין זרעו כלה, ולמסקנא משום דנפסלו בהיסח הדעת או משום שאין זריעה לתרומה וכדאשכחן בהקדש דלא מהניא השקה למי החג שהקדישן ונטמאו. 2. פסולי חטאת העוף טעונים עיבור צורה, למ"ד דהוי פסול הגוף אתי כמ"ד דאף פיגול טעון עיבור צורה. 3. איכא ריצוי ציץ בנפסל הברש, להו"א שנפסל בהיסח הדעת וקשיא לר"ל דהוי פסול הגוף, ולמסקנא שנפסל בטבול יום.

ב. בעי בהקדש אי עבוד מעלה רק בקדושת כלי או גם בקדושת פה, ומייתי 1. ענבים שהקדישו ונטמאו א"א לטהרם והוי קדושת פה ודחי דאיירי בענבי תרומה דהוי בקדושת כלי, והאופן שמהני אם דורך פחות מכביצה או כשנגעו בשני לטומאה. 2. למסקנא מוכחינן שעשו מעלה כדאשכחן גבי מי חטאת דבעינן שתהא חיותן בכלי. 3. מחוסר כיפורים שהעריב שמשו אינו אוכל בקדשים. 4. טומאת עצים ולבונה.

✍ דף לה- לו

*סוגי העיסות. *לצאת י"ח מצה.

א. סוגי העיסות 1. חמשת מיני דגן והם חיטין שעורים כוסמין שיפון שבולת שועל. 2. באורז ודוחן לת"ק לא יוצאים משום שבא רק לידי סרחון ולא לידי חימוץ, ולר"י בן נורי יוצאים דס"ל שמקדים ומחמיץ ומחייב כרת וכן קרמית חייבת בחלה. 3. עיסה שנלושה ביין שמן ודבש אין חייבין על חימוצה כרת, וקאמר להו"א שאין יוצאים בה דהויא מצה עשירה ולמסקנא כיון שמי פירות אין מחמיצין, ולר"ג תשרף מיד ולחכמים תאכל ביו"ט שני ופליגי האם מותר לקטף, וכן שרי ללוש בחלב אם עושה כעין תורא. 4. אין לשיין בפושרין, ובמנחות שרי דהוי מקום זריזין, ולתיתה שריא רק בעומר כיון דציבור שאני. 5. לחם עוני למעט חלוט ואשישה, אבל יוצאים במצות שלמה דמצות ריבה, וכ"ש דיוצאין בפת הדראה. 6. אין אופין פת עבה אבל עד טפח שרי כמו בלחם הפנים, וקשיא דהתם זריזין, עמילה, עצים יבשין, תנור חם, ומתכת, אלא עבה היינו פת מרובה ואיירי ביו"ט ומשום טירחא שאינו צריך. 7. סריקין המצויירין אין עושין ובדיעבד יוצאין בהם, ולר"ג לל"ק של נחתומין אסור דשוהין וכל אדם שרי ולל"ב איפכא דשל נחתומין שרי דרגילים בדבר, ואמרינן כמין רקיקין שרי ובגלוסקאות אסור.

ב. במה יוצאין ואין יוצאים ידי חובת מצה ומ"ט 1. יוצאין בדמאי, כיון שיכול להפקיר את נכסיו והוי עני וחזי ליה, אבל לא בטבל מדרבנן. 2. מעשר ראשון שנטלה ממנו רק תרומת מעשר בשבלים, אבל לא בהקדימו בכרי. 3. מעשר שני והקדש שפדה ולא נתן חומש, ואם פדאו שלא כהלכתו כגון ע"ג אסימון והקדש ע"ג קרקע לא יצא. 4. חלה ותרומה לכהנים, אף דלא שוה בכל אדם,

מצות ריבה. 5. אין יוצאים בטבל כיון שאין איסורו מחמת חמץ, ואיצטריך לר"ש דקסבר אין איסור חל על איסור. 6. מצת מע"ש בירושלים, לריה"ג לא יוצא שנאמר לחם עוני ומע"ש אינו נאכל באנינות, ולר"ע יוצא דמצות ריבה ולחם עוני זהו שעונים עליו דברים הרבה. 7. מצת ביכורים לריה"ג א"א כיון דאינו בכל מושבות ולר"ע יוצאין כיון דהוקש למרור שאינו בביכורים, ולמסקנא ר"ע הדר ביה וקסבר דאין יוצאין בביכורים אבל יוצאין במע"ש כיון שיש להם היתר בכל מושבות. ולמסקנא הדר ביה, וליכא למעט מלחם אוני דס"ל ביכורים נאכלים גם באנינות דלא מקיש לתרומה ושמחת אתי לזמן שמחה.

דף לד-לח

*מעשה אילפס וחמה. *חלת מע"ש. *לצאת בתודה.

א. אמרינן שדובשנין פטורין מחלה, לר"ל זהו מעשה אילפס ולרבי יוחנן דווקא העשוין בחמה פטורין אבל מעשה אילפס חייבין. והשמועות 1. הדובשנין שעשאן באילפס חייבין, לר"ל זהו בהרתיה ולבסוף הדביק דהוי כתנור. 2. יוצאין י"ח מצה במעשה אילפס כנ"ל, וכן במצה הינא שפורסה ואין חוטינ נמשכין הימנה, וה"ה ללחמי תודה וקמ"ל שלא נחשב פרוס. 3. מעיסה וחליטה פלוגתא דב"ש וב"ה ואח"כ נחלקו האם ב"ה מקילין או מחמירין, ולחכמים באילפס פטור ובתנור חייב וזהו תיובתא דרבי יוחנן. 4. לת"ק מעיסה וחליטה פטורין ולרבי יהודה רק העשוי בתנור, ואיכא בינייהו להר"א מעשה אילפס ות"ק מחייב כרבי יוחנן, ודחי דלכו"ע פטור ופליגי בחזר ואפאו בתנור דרבי יהודה בעי שיהא אפוי מעיקרא. 5. בעי בהדביק מבפנים והרתיה מבחוץ דהוי כמעשה אילפס, וכן כשאבוקה כנגדו דכך הוי לחם של רוב העניים.

ב. דיני חלת מעשר שני 1. מע"ש לר"מ הוי ממון גבוה ולחכמים ממון הדיוט, ולכן לר"מ עיסת מע"ש פטורה מחלה שנא' עריסותיכם, ולא יוצאים באתרוג של מע"ש שנא' ולקחתם לכם, ולא במצת מע"ש מחלה בגז"ש לחם. 2. בעי האם יוצא י"ח מצה בחלת מע"ש, לל"ק האיבעיא אליבא דר"ע כיון דאם נטמאת אין לה היתר במושבות, או דיוצאין הואיל ואי לא קרא שם נפיק בה. 3. לל"ב פשיטא דאמרינן הואיל והאיבעיא בקנה חלה בדמי מע"ש אליבא דרבי יהודה דאמר יקבר האם יצא הואיל ולא לקח והואיל ולא קרא שם, ואמרינן מסתברא דלא יצא משום דתרי הואיל לא אמרינן.

ג. הטעם שאין יוצאים בחלות תודה 1. לרבה שנאמר ושמרתם את המצות ומשמע שיהא השימור לשם מצה. 2. לרב יוסף משום דבעינן מצה שראויה להאכל לשבעה ימים. 3. לא אמרינן משום שנאמר לחם עוני וצריך שלא יאכל באנינות, דאתי כר"ע שמתיר משום דכתיב עני. 4. משום דהוי מצה עשירה, ודחי דיש בה רק מעט שמן. 5. בעינן נאכלות בכל מושבות, ודחי כמ"ד דשייכי אף בבמה, ואמרינן שאם עשאן למכור יוצא כיון דמימלך.

שאלות לחזרה ושינון

דף לב

א. מ"ט התורם חמץ בפסח לכו"ע לא קדושה (2)

ב. דין ענבים שנמאזו (3)
דף לד

א. המח' בתשלומי תרומה אם משלם לפי מדה או דמים, והשמועות (3)

ב. המח' בשיעור להתחייב בחומש על תרומה והשמועות (2)

דף לג

א. המח' בפסול היסח הדעת, והשמועות (3)
ב. המח' אם עשו מעשה בהקדש בקדושת פה, והשמועות (4)

א דף לה-לו

א. המוח' בחיוב חלה במעשה אילפס, והשמועות (5)

ב. דיני חלת מעשר שני (3)

ג. מ"ט לא יוצאים בחלות תודה (4)

א. סוגי העיסות (7)

ב. במה יוצאין ובמה לא יוצאים י"ח מצה (7)

א דף לז- לח

יצאן לאור בס"ד בסדרת "דרך ישרה" מסכתות:

ברכות עם מחודדין בפ"ך.

שבת מהדורה חדשה.

עירובין

סוכה

מגילה-פורים עם מדרש,

תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א

גיטין

קידושין - עם תורתך שעשועי,

סימני הדף, ותוספתא

מנחות

חולין

בכורות עם הקדמות ומושגים

ערכין-תמורה

כריתות-מעילה

נדה

וכן הלאה, כסדר ה'דף היומני'

בבא קמא

בבא מציעא

בבא בתרא א-ב

סנהדרין א-ב עם "יש סדר

לגמרא" ותמצית כל המוסכתא.

מכות שבועות

עבודה זרה הוריות עם

מחודדין בפ"ך

זבחים

ציתן להשיג בטלפון 03-6168653 מחיר כל חוברת על הש"ס: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי

כל השיטות של מוני תר"ג המצוות.

בחקותין אשתעשע - על תר"ג

מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.

עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי

לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חודים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשין רות

קיצור אלשין אסתר

קיצור אלשין איכה

בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות

באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון

רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי זון ישרה - כיצד ללמוד

לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים - סדר קדשים,

ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~42~

המערכת

